

Ztego programu mogą korzystać przede wszystkim przedsiębiorcy, jednostki naukowe, instytucje otoczenia biznesu, jednostki samorządu terytorialnego. W naszych rozważaniach będziemy koncentrować się przede wszystkim na szansach pozyskania kapitału dla przedsiębiorstw, również tych z branży budowlanej.

Wszystkie poniższe informacje zostały przygotowane na podstawie projektów i nie stanowią wersji ostatecznej. Można jednak przewidywać, że zmiany nie będą bardzo istotne i przedstawione zasady mogą stanowić podstawę dla podejmowania odpowiednich działań przez kadrę zarządzającą firmy.

Przewaga nad konkurencją

Należy stwierdzić jednoznacznie, że jednym ze środków prowadzących do dynamicznego rozwoju przedsiębiorstw jest rozwój sfery badawczo-rozwojowej związanej z nowoczesnymi technologiami i innowacyjnymi produktami, które często tworzą istotną przewagę nad konkurencją.

dach finansowania nauki należy wyróżnić przede wszystkim następujące rodzaje badań naukowych, obejmujących łącznie:

- badania podstawowe,
- badania przemysłowe,
- badania przedkonkurencyjne.

Pod pojęciem badania podstawowe rozumiemy działalność badawczo-eksperymentalną lub teoretyczną, podejmowaną w celu zdobycia nowej wiedzy o zjawiskach i faktach, nieukierunkowaną na bezpośrednie zastosowanie w praktyce. Badania te nie są powiązane z celami przemysłowymi lub handlowymi. Oznacza to, iż powyższa kategoria odnosi się do badań o charakterze ogólnym, problemowym oraz odkrywczym.

Ich wyniki nie mogą mieć bezpośrednio związku z wprowadzeniem nowego produktu na rynek lub udoskonaleniem już istniejącego, a mają jedynie stanowić podstawę dla dalszych, bardziej szczegółowych projektów. Szczególną wagę przypisać należy tutaj kryterium publicznego dostępu do wyniku badań, co nie jest już wymagane w przypadku badań przemysłowych.

Badania przemysłowe realizowane są jako planowane badania mające na celu pozyskanie nowej wiedzy, która może być przydatna do opracowania nowych albo znaczącego udoskonalenia istniejących procesów, produktów lub usług.

Jednym ze środków prowadzących do dynamicznego rozwoju przedsiębiorstw jest rozwój sfery badawczo-rozwojowej związanej z nowoczesnymi technologiami i innowacyjnymi produktami.

W tym przypadku chodzi o projekty, których wyniki poddawane są dalszej „obróbce” na kolejnych etapach badań lub w ramach zupełnie nowych projektów. Ich wyniki nie mogą mieć żadnego przełożenia na konkretne produkty (towary lub usługi). Często są to badania mające na celu wyjaśnienie, czy teoretyczne rozwiązanie określonego problemu jest możliwe do zastosowania zarówno ze względów tech-

Badania i rozwój dla gospodarki

Omówienie zagadnienia współpracy w sferze realizacji projektów o charakterze badawczo-rozwojowym wymaga zdefiniowania pojęcia działalności badawczej i rozwojowej B + R (ang. research and experimental development – R & D). Za taką działalność uznaje się wszelkie systematyczne prace twórcze, podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy, jak również dla znalezienia nowych zastosowań dla tej wiedzy. Działalność B + R, prowadzona przez pracowników naukowych, jest poszukiwaniem innowacyjnych rozwiązań nie wynikających w sposób oczywisty z obecnego stanu wiedzy.

Znaczenie działalności badawczej

W związku z udzielaniem dofinansowania z funduszy strukturalnych UE przeznaczonych na badania naukowe konieczne jest przedstawienie zasad różnicowania tych badań. W oparciu o ustawę o zasa-

Jan Kordasiewicz

Niniejszy tekst rozpoczyna serię artykułów dotyczących możliwości uzyskania dofinansowania z funduszy strukturalnych UE w latach 2007–2013 w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG) przeznaczonego do kreowania innowacyjnych przedsięwzięć w dziedzinie gospodarki.

nicznych, jak i ekonomicznych. Badania tego rodzaju nie mają zatem bezpośredniego związku z towarem lub usługą. Stanowią one jedynie podstawę naukową badań przedkonkurencyjnych.

Kolejnym etapem w zakresie działalności B + R są właśnie tzw. badania przedkonkurencyjne, polegające na przekształceniu wyników badań przemysłowych na plany, założenia lub projekty nowych lub zmodyfikowanych produktów, włączając w to wykonanie prototypu nieprzydatnego komercyjnie. Badanie te nie obejmują rutynowych lub okresowych zmian dokonywanych w istniejących produktach, liniach produkcyjnych, usługach i innych dziedzinach, nawet jeżeli zmiany te służą usprawnieniu.

Analizując przedstawione rodzaje badań naukowych, można zauważyć, że czynnikiem determinującym zakwalifikowanie do konkretnej grupy jest dystans

dzielący określony program badawczy od rynkowego zastosowania jego efektów. W trakcie oceny „odległości” pomiędzy wynikami określonych badań a ich ewentualnym komercyjnym zastosowaniem pod uwagę wzięte powinny być również takie okoliczności, jak postęp w badaniach, stan rozwoju technologicznego konkurencji w danej branży, trendy technologiczne w określonej gałęzi przemysłu.

Wielkość dofinansowania

Wielkość dofinansowania danego przedsięwzięcia badawczego uzależniona jest właśnie od rodzaju badań. Im bardziej generalny charakter programu badawczego, tym mniejsza restrykcyjność w ocenie projektu i tym większy próg dopuszczalnej pomocy publicznej. Celem pomocy jest zachęcanie przedsiębiorstw, które dotychczas nie prowadziły działań badawczych lub działania takie były prowadzone na niskim poziomie, do ich realizacji. Prawdopodobnie ocena charakteru badań może warunkować przyznanie dofinansowania lub jego odmowę, ze względu na uznanie danego procesu za element działań inwestycyjnych, które muszą być podejmowane w przedsiębiorstwie w celu wprowadzenia nowszych rozwiązań technologicznych.

Celem pomocy jest zachęcanie przedsiębiorstw, które dotychczas nie prowadziły działań badawczych lub działania takie były prowadzone na niskim poziomie, do ich realizacji.

Należy zaznaczyć, że na poziomie unijnym podkreśla się brak jednoznacznego rozróżnienia pomiędzy działaniami „podlegającymi” pod badania przedkonkurencyjne a działaniami „podlegającymi” pod pomoc publiczną o charakterze inwestycyjnym. Każdy przypadek powinien być oceniany indywidualnie i dopiero na podstawie dokładnej analizy może nastąpić kwalifikacja do danej kategorii badań.

Niskie nakłady na naukę

W Polsce poważnym problemem jest słaba kooperacja przedsiębiorstw z sektorem nauki. Problem ten, przywoływany już kilkakrotnie, ma swoje podłoże przede wszystkim w bardzo niskich nakładach ponoszonych przez sektor publiczny na działalność B + R.

Należy pamiętać o tym, że poziom nakładów na B+R, silnie warunkujący innowacyjność przedsiębiorstw, jest zdeterminowany przez ogólny poziom finansowy

danego kraju. Jednakże przeprowadzenie zmiany struktury wydatków na działalność naukową jest konieczne.

Jak wykazały badania opublikowane w dokumencie Komisji Europejskiej „Competitiveness Report 2004”, wzrost wydatków publicznych na badania i rozwój o 1 euro (w krajach UE i OECD) pociąga za sobą dodatkowe 0,93 euro wydatków na badania i rozwój w sektorze prywatnym. Jednocześnie wydatki sektora publicznego na badania i rozwój mają pozytywny i istotny wpływ na wskaźnik zgłoszeń patentowych per capita.

Polska powinna realizować tzw. cel barceloński, który zakłada osiągnięcie przez kraje UE do 2010 r. średniego poziomu 3% PKB wydatków na badania i rozwój, przy udziale środków pochodzących z sektora prywatnego na poziomie 2/3. Niestety, w dalszym ciągu udział środków podmiotów gospodarczych w nakładach ogółem przeznaczonych na działalność B+R w 2004 r. wyniósł 22,6%. Taki podział jest, niestety, cechą krajów słabiej rozwiniętych.

Konkurencyjna gospodarka

Głównym celem PO IG jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju. Rozwój polskiej gospodarki ma zostać zapewniony poprzez wzmocnienie i tworzenie innowacyjnych przedsiębiorstw.

Wszystkie priorytety PO IG mają na celu wspieranie szeroko pojętej innowacyjności – dotyczącej działań zarówno o charakterze naukowym, technicznym, organizacyjnym, finansowym, jak i handlowym.

Pomoc udzielana w ramach programu będzie obejmowała takie formy jak: bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowych świadczących przedsiębiorstwom usługi o wysokiej jakości, a także wsparcie systemowe zapewniające rozwój środowiska instytucjonalnego przedsiębiorstw o innowacyjnym charakterze. Wspierane będą przede wszystkim działania z zakresu innowacji produktowej lub procesowej oraz organizacyjnej w sektorach produkcyjnych i usługowych, które w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniają się do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw.

Wyraźne ukierunkowanie założeń programu wskazuje na popieranie innowacyjności o zasięgu co najmniej krajowym, a najlepiej międzynarodowym. Działania o takim charakterze i zasięgu powodują po-

wstanie istotnej wartości dodanej dla gospodarki i poszczególnych przedsiębiorstw, a co za tym idzie, wpływają na podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności przedsiębiorstwa na arenie międzynarodowej.

Dofinansowanie badań

Zagadnienia dotyczące prowadzenia badań i rozwoju nowoczesnych technologii zmierzających do zwiększenia innowacyjnych rozwiązań w sektorze polskich przedsiębiorstw będą realizowane w PO IG poprzez działania osi priorytetowej pt. „Badania i rozwój nowoczesnych technologii”. Bezpośrednio do przedsiębiorstw zostaną skierowane:

Działanie 1.3 „Wsparcie projektów B + R na rzecz przedsiębiorców realizowanych przez jednostki naukowe” – mające na celu zdobywanie oraz zwiększenie skali wykorzystywania nowych rozwiązań niezbędnych dla rozwoju polskich przedsiębiorstw poprzez realizację projektów rozwojowych opracowywanych przez jednostki naukowe. Finansowanie takich projektów powinno umożliwiać beneficjentom finansowania tzw. projektów celowych ukierunkowanych na rozwój ich działalności w zakresie wytworzenia nowych produktów lub procesu technologicznego. W ramach tego działania będzie możliwe również dofinansowanie uzyskania ochrony prawnej własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych, które realizując projekt badawczy, będą mogły otrzymać nawet do 100 % dofinansowania. Istotne dla przedsiębiorców jest również to, że beneficjentem mogą być również konsorcja naukowo-przemysłowe.

Maksymalna wartość dofinansowania będzie mogła wynosić nawet 5 milionów euro.

Działanie 1.4 „Wsparcie projektów celowych” – głównym celem niniejszego działania jest podniesienie innowacyjności przedsiębiorstw dzięki wykorzystywaniu rezultatów prac badawczo-rozwojowych zrealizowanych na potrzeby konkretnego przedsiębiorcy. Firma, otrzymując takie wsparcie, będzie mogła sama zdecydować o wykonawcy prac B + R. Przedsiębiorstwa zostały uprawnione do składania wniosków samodzielnie lub we współpracy z innymi firmami. Możliwe jest zarówno zlecenie jednostkom naukowym wykonywania badań przemysłowych i przedkonkurencyjnych, jak i prowadzenie tych prac własnymi siłami bądź we współpracy z uczelniami wyższymi. Bardzo istotne jest to, aby wnioskodawca miał możliwość

bezpośredniego zastosowania wyników projektu w praktyce. Działanie 1.4 będzie tworzyć integralną całość z działaniem 4.1, które szczegółowo zostanie omówione w kolejnych artykułach. Na rzecz niniejszego opracowania konieczne jest stwierdzenie, że wsparciu będzie podlegało dofinansowanie projektu składającego się z dwóch faz – badawczej (badania stosowane i prace rozwojowe) oraz części wdrożeniowej. Wnioskodawca będzie składał jeden wniosek o dofinansowanie projektu zakładającego prowadzenie badań naukowych, a następnie wdrożenie ich do praktyki gospodarczej. Wniosek składany w ramach tych działań będzie podlegał ocenie całościowej – zarówno pod względem naukowym, jak i w odniesieniu do możliwości dokonania wdrożenia pod względem ekonomicznym i technicznym. W przypadku uzyskania pozytywnej oceny wniosku przedsiębiorca otrzyma informację o współfinansowaniu części badawczej oraz warunkową decyzję o dofinansowaniu części wdrożeniowej. Jeżeli część badawcza zakończy się sukcesem, następuje weryfikacja, czy dalsze prace wdrożeniowe mają swoje uzasadnienie pod względem ekonomicznym. Jeżeli warunki ryn-

kowe pozwalają nadal na uzyskanie korzyści z wdrożenia, beneficjent otrzymuje dofinansowanie części przygotowawczej do wdrożenia i samego wdrożenia bez konieczności powtórnej pełnej oceny projektu. Przedsiębiorstwa mogą liczyć na dotację w wysokości 80% w przypadku badań stosowanych oraz 60% w przypadku prowadzonych prac rozwojowych. Należy podkreślić, że maksymalna wartość dofinansowania będzie mogła wynosić nawet 5 mln euro, a więc warto zainteresować się bliżej omawianymi działaniami. Konieczne jest podkreślenie, że każdy projekt badawczo-rozwojowy będzie oceniany według narzuconych kryteriów. Wnioskodawca będzie zobowiązany do złożenia tzw. fiszki projektowej zawierającej opis planowanego przedsięwzięcia: cel projektu, opis rozwiązań technologicznych, opis działań, oczekiwane rezultaty wstępny budżet oraz harmonogram. Fiszka projektowa będzie wstępnie akceptowana przez tzw. promotorów projektu funkcjonujących w ramach tzw. instytucji otoczenia biznesu. Następnie przedsiębiorca będzie zobowiązany do przedłożenia wniosku aplikacyjnego oraz biznesplanu do Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości,

które będą stanowić podstawę ostatecznej oceny. Kryteria oceny projektu w ramach PO IG będą stanowić odrębny przedmiot jednego z artykułów stanowiących kontynuację niniejszego cyklu

Powyższy tekst ma na celu zachęcenie do zapoznania się z tematyką działalności badawczo-rozwojowej oraz możliwościami jej dofinansowania. W celu zapoznania się ze szczegółami zapraszamy na strony internetowe Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (mrr.gov.pl lub fundusze.ustrukturalne.gov.pl). Kolejne teksty będą dotyczyć zagadnień związanych z komercjalizacją badań oraz projektami inwestycyjnymi w ramach PO IG. Zachęcamy do lektury.

Jan Kordasiewicz
Autor jest współwłaścicielem
Kancelarii Doradztwa Gospodarczego
Cieślak & Kordasiewicz

